ICAB
ADVOCACIA BARCELONA

MÓN JURÍDIC

REVISTA DE L'IL·LUSTRE COL·LEGI DE L'ADVOCACIA DE BARCELONA

L'ICAB DEMANA UN NOU PACTE DE JUSTÍCIA BASAT EN EL CONSENS I EL DIÀLEG DAVANT LA FALTA DE MITJANS I DE PERSONAL ESPECIALITZAT A L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

Núm. 366 SETEMBRE/OCTUBRE 2026
WWW.ICAB.CAT

CARA

rental. Aquesta proposta obre un debat sobre la necessitat de protegir els menors a Internet i, alhora, respectar la seva llibertat, privacitat i autonomia. Analitzem si realment és necessari prohibir i restringir l'accés dels menors a les xarxes socials per garantir la seva seguretat, si aquesta mesura limita excessivament la seva llibertat amb Marta Domènech, advocada i diputada de la Junta de Govern de l'ICAB, i Júlia Bacaria, presidenta de la Secció de Dret Digital i IA de l'ICAB.

JB: Em sembla una proposta oportuna, perquè respon a una preocupació real de moltes famílies. Des d'un punt de vista jurídic, és defensable si s'aplica amb proporcionalitat i amb garanties tècniques suficients. Limitar l'accés abans dels 13 anys té en compte la vulnerabilitat especial dels infants, mentre que els minicomptes entre els 13 i els 15 anys permeten una incorporació gradual. Ara bé, l'edat no pot ser l'únic criteri. També cal valorar el tipus de servei, els riscos que presenta i la finalitat amb què s'utilitza. La protecció dels menors ha de ser compatible amb l'accés a continguts educatius i la supervisió parental no s'ha de convertir en una vigilància excessiva.

Prohibir l'accés total fins als 13 anys pot protegir-los a curt termini, però es corre el risc de crear una "bombolla" que retardi la seva maduració digital, deixant-los més indefensos quan finalment hi accedeixin?

MD: Ens trobem davant d'un canvi profund de món i de manera de viure, i no ho podem ignorar amb lleis exclusivament prohibitives. És cert que amb tot canvi important i disruptiu al món hi ha hagut sempre molta gent que s'escandalitza, que es posa les mans al cap dient com de malament estem, i després la vida segueix, les societats s'adapten de manera orgànica i tothom ho troba normal amb el pas del temps. És per això que considero molt encertat el control, la regulació i la protecció, però crec fermament que no se'ls pot aïllar totalment del que està passant en el món digital, que és el seu present i futur.

JB: No crec que limitar l'accés a les xarxes socials abans dels 13 anys els aïlli ni els faci arribar menys preparats a l'entorn digital. Els menors continuen accedint a informació i continguts per moltes altres vies. El que es vol evitar és una exposició massa primerenca a dinàmiques de captació de l'atenció, comparació constant o sobreexposició que poden afectar el benestar i la salut mental. També es protegeix la seva identitat digital: allò que publiquen quan encara no poden valorar-ne

JÚLIA BACARIA
Col·legiada Núm.: 35.127
Presidenta de la Secció de Dret Digital i IA de l'ICAB

plenament les conseqüències els pot acompanyar durant molts anys. Per això, la restricció ha d'anar unida a l'educació en privacitat, pensament crític i ús responsable. L'objectiu no és ajornar l'autonomia digital, sinó ajudar-los a construir-la de manera gradual i conscient.

La proposta estableix sistemes estrictes de verificació d'edat. Tècnicament és possible aplicar al 100% aquesta mesura? O fomentarà la picaresca dels menors?

MD: La picaresca sempre ha existit en qualsevol àmbit de la condició humana davant de qualsevol prohibició; com diu la coneguda màxima popular, feta la llei, feta la trampa. Els adolescents actuals disposen, sovint, de més destreses tècniques que els seus propis tutors legals, utilitzant xarxes privades virtuals o falsificant d'una manera o una altra les credencials d'accés, la qual cosa pot abocar qualsevol filtre informàtic al fracàs.

Potser la manera més contundent de garantir un control real dels pares sobre els accessos dels menors a les xarxes, tal com s'ha insinuat en alguns debats, seria imposar sancions econòmiques severes a les famílies en cas d'incompliment. És cert que actualment és un escenari extraordinàriament difícil de controlar en la intimitat de la llar, però els avenços tecnològics van tan ràpid, amb la intel·ligència artificial i els protocols de certificació digital, que qui sap si en un futur molt proper serà un control fàcil d'implementar tècnicament per part de l'Estat, obrint pas a nous interrogants.

JB: No seria realista pensar que es podrà impedir qualsevol intent d'esquivar el sistema. Alguns menors poden provar d'utilitzar comptes d'adults o serveis sotmesos a menys controls. Això no fa inútil la verificació d'edat: una mesura no ha de ser infal·lible per resultar efectiva. El repte jurídic és trobar solucions fiables que comprovin el llindar d'edat sense recollir més dades de les necessàries i amb garanties de seguretat i accessibilitat. Les plataformes han d'assumir la seva part de responsabilitat, però la norma tampoc substitueix l'acompanyament de les famílies ni la responsabilitat progressiva dels menors en l'ús de les xarxes.

Es pot garantir que el control d'accés dels menors no acabi vulnerant el seu dret a la privacitat, a l'anonimat i al dret d'informació?

MD: En principi, a Espanya i al conjunt de la Unió Europea tenim un marc jurídic molt robust, com la llei de protecció de dades (RGPD), que hauria d'impedir categòricament qualsevol abús de dades o monitoratge indiscriminat. Els incompliments d'aquesta normativa estan penats amb sancions econòmiques molt elevades que actuen de manera clarament dissuasiva contra les grans corporacions.

Són, precisament, les mateixes plataformes digitals les que tenen l'obligació legal de proveir-se dels mitjans tècnics i de seguretat més avançats, perquè aquesta verificació d'edat no passi en cap cas per la pèrdua dels drets fonamentals del menor, evitant que es vulneri la seva privacitat, la seva capacitat de navegar en l'anonimat i el seu dret constitucional a rebre informació lliure.

JB: El risc no desapareixerà del tot, però es pot reduir molt si la verificació es dissenya des de la privacitat. La Comissió Europea ha desenvolupat l'EU Age Verification Solution, també coneguda com a "Mini Wallet", compatible amb la futura cartera europea d'identitat digital. L'edat es valida inicialment mitjançant una font fiable, com un document d'identitat, un passaport o una identitat electrònica. La plataforma, però, no rep aquestes dades: només sap si l'usuari supera el llindar exigit. No coneix el nom, la data de naixement, el número de document ni l'edat exacta. El sistema també està concebut per evitar que les verificacions permetin seguir l'activitat de l'usuari. Aquest és, al meu entendre, l'enfocament correcte: acreditar l'edat sense revelar la identitat. Tot i així, caldran controls de seguretat, auditories independents, minimització de dades i vies de reclamació davant errors o usos indeguts.

La futura norma inverteix la "càrrega de la prova", fent que els prestadors de plataformes en línia siguin responsables de demostrar que els seus serveis "són segurs des del punt de vista del disseny".

MD: Les plataformes tecnològiques guanyen moltíssims diners basant el seu model de negoci en l'economia de l'atenció i la retenció de l'usuari, així que crec fermament que tenen mitjans econòmics i tècnics més que suficients per buscar la manera de protegir l'interès superior del menor. Crec que són les màximes responsables del disseny dels espais on operen els nostres fills.

JB: Em sembla raonable que les plataformes hagin d'explicar i acreditar quines mesures adopten per oferir un entorn segur. Són elles les que dissenyen el servei, configuren els sistemes de recomanació i disposen de la informació necessària per conèixer els riscos d'ús. Això no implica una responsabilitat automàtica per qualsevol dany ni l'obligació

de garantir un risc zero. El que se'ls ha d'exigir és una actuació diligent: avaluar l'impacte sobre els menors, provar les funcions abans de desplegar-les, establir controls auditables i corregir els riscos detectats. Aquestes obligacions s'han de coordinar amb el DSA, el RGPD i el Reglament d'IA per evitar duplicitats i garantir un marc coherent.

Considera que estem traslladant a les plataformes una obligació de control i educació digital que hauria de recaure també en la família?

MD: La responsabilitat ha de ser compartida. Inherentment recau en els pares a través d'una supervisió activa i del control parental domèstic, però també, de manera inexcusable, en les plataformes.

JB: La responsabilitat no es pot traslladar íntegrament ni a les plataformes ni a les famílies. També correspon als poders públics impulsar l'educació digital i una supervisió efectiva. El control parental ha de respectar progressivament l'autonomia i la intimitat del menor.

A nivell social i educatiu, caldria adoptar altres mesures per evitar un comportament addictiu dels menors a les xarxes?

MD: La sobreexposició a les xarxes està provocant que, en molts casos, baixi el rendiment acadèmic dels menors, ja que s'han acostumat a necessitar la immediatesa i l'estímul constant de la dopamina ràpida en tot el que fan, minvant la seva capacitat d'atenció profunda. La digitalització està molt bé com a eina de progrés, però a banda d'aplicar un control parental exigent, hem de limitar de manera decidida el temps que passen a internet. Hem de tornar a viure la vida al carrer, a recuperar la relació amb els amics cara a cara, a fomentar l'esport i el teixit comunitari.

Els menors, amb un ús descontrolat d'internet, es tanquen molt més a casa i es relacionen amb els amics de manera gairebé exclusiva per internet; tot són missatges de WhatsApp, textos ràpids o continguts efímers, ja ni tan sols es truquen per conversar o intercanviar opinions de viva veu.

JB: Sí. La regulació ha d'anar acompanyada de mesures socials i educatives. Les famílies, els centres educatius i les institucions han de fomentar un ús responsable de les xarxes i ajudar els menors a entendre'n els riscos. Des del dret digital, cal exigir que les plataformes configurin els serveis pensant en la protecció dels menors, amb privacitat per defecte, controls comprensibles i un disseny que no incentivi l'ús excessiu. La norma pot establir límits, però la protecció efectiva requereix educació, acompanyament i responsabilitat compartida.

Malauradament Espanya és el pitjor país en resultats de l'informe PISA. Quina incidència té l'addicció a les xarxes en aquests resultats?

MD: L'addicció a les xarxes té una incidència directa i devastadora en aquests indicadors. Els nens tenen massa distraccions constants a la xarxa, amb notificacions que fragmenten el seu temps d'estudi de manera permanent. En molts casos, estan literalment enganxats a les pantalles durant hores, fet que fa que els costi molt més posar-se a estudiar de manera estructurada o mantenir una rutina de lectura profunda.

A banda d'això, l'exposició contínua a continguts d'impacte ràpid ha ocasionat greus problemes de concentració, ansietat i alteracions del son que disminueixen el seu rendiment cognitiu a l'aula. És precisament per això que es fa absolutament indispensable establir un control ferm, una educació digital regulada i un límit de temps diari per protegir el seu procés d'aprenentatge formal.

JB: No crec que es pugui establir una relació directa entre l'ús de les xarxes socials i els resultats de l'informe PISA. El rendiment educatiu depèn de molts factors i seria massa simplista atribuir-lo principalment a aquesta qüestió. Un ús excessiu o inadequat de les xarxes pot afectar el descans, la concentració o els hàbits d'estudi d'alguns menors. Des del dret digital, el debat s'ha de centrar a garantir entorns segurs, transparents i adequats a l'edat, sense presentar la regulació de les plataformes com l'única solució a un problema educatiu molt més ampli.

Des del punt de vista del Dret comparat, països de l'entorn de la UE (França, Grècia, el Regne Unit i Dinamarca, entre d'altres), o d'entorns més llunyans com Turquia, Austràlia, Indonèsia o Malàisia, ja han prohibit aquest accés en diferents forquilles d'edat o estan a punt de prohibir-ho. Quin model hauria de seguir la proposta espanyola?

MD: La proposta espanyola no hauria de seguir models repressius i fàcilment eludibles que aïllin el menor, sinó que hauria d'alinear-se estrictament amb el model de la Unió Europea.

JB: Crec que Espanya hauria d'apostar per una resposta europea comuna i gradual, en lloc d'una prohibició rígida i aïllada. Em sembla més equilibrat establir nivells d'accés segons l'edat, reforçar la protecció fins a la majoria d'edat i garantir una verificació respectuosa amb la privacitat.